

12.08.02

Eesti ravimipoliitika alused aastani 2010

---

*Põhiravimite kättesaadavuse tagamine
on esmatasandi tervishoiuteenuse üks osa.
Maailma Tervishoiuorganisatsioon*

Sisukord

1	Sissejuhatus	3
2	Riigi ravimipoliitika	3
2.1	Ravimipoliitika eesmärk	3
2.2	Partnerid	4
3	Ravimisektori olukord	4
4	Strateegilised suunad	5
4.1	Põhiravimite kättesaadavuse parandamine	5
4.2	Ravimite kvaliteet, ohutus ja tõhusus	6
4.3	Ravimite mõistlik kasutamine	7
5	Osapoolte rollid ja eesmärkide ühteliitmine	8
5.1	Osapoolte rollid eesmärkide saavutamisel	8
5.1.1	Põhiravimite kättesaadavuse tagamine	8
5.1.2	Ravimite kvaliteet, ohutus ja tõhusus	9
5.1.3	Ravimite mõistlik kasutamine	9
5.2	Eesmärkide seosed ja eesmärkide vastuolude ületamine	10
5.2.1	Põhiravimite kättesaadavuse tagamine ja ravimite kvaliteet, ohutus ja tõhusus	10
5.2.2	Põhiravimite kättesaadavuse tagamine ja ravimite mõistlik kasutamine ...	11
5.2.3	Ravimite mõistlik kasutamine ja ravimite kvaliteet, ohutus ja tõhusus	11
6	Ravimipoliitika rakendamise oodatav mõju	11
6.1	Tervishoid	11
6.2	Elanike rahulolu ja teadlikkus	11
6.3	Majandus	122

1 Sissejuhatus

Tervis on üks inimese põhiõigustest. Tervishoiuteenuste, sh põhiravimite¹, kättesaadavus on selle õiguse realiseerumise alus. Kättesaadavad, kvaliteetsed ja mõistlikult kasutatud ravimid aitavad lihtsalt ja kulutõhusalt lahendada paljusid terviseprobleeme, samas on ravimipoliitika vaid üks riigi tervishoiupoliitika tahkudest.

Ravimite hulk kasvab kiiresti ning koos sellega ravimite kasutamine ning kulutused ravimitele. Vaatamata ravimite olemasolule ei ole need paljudele inimestele kättesaadavad - rahalistel, geograafilistel või ärilistel põhjustel.

Ravimite kvaliteet on rahvusvaheline probleem. Madala kvaliteediga ja võltsitud ravimite levik, nagu ka transpordil või jaotusahelas riknenud ravimid, on oht rahva tervisele.

Isegi kvaliteetsed ravimid ning nende ostuks vajalike vahendite olemasolu ei taga seda, et patsient saab õige ravimi õiges annuses, siis kui ta seda vajab. Ravimite ebamõistlik ja vale kasutamine võib haiguse kulgu pikendada või põhjustada tervisekahjustusi. Lisaks terviseprobleemidele on tagajärjeks niigi piiratud vahendite raiskamine. Ravimite ratsionaalne kasutamine on üks kvaliteetse tervishoiuteenuse tunnus.

Ühe teena nende ja teiste ravimitega seotud küsimuste süsteemseks lahendamiseks näeb Maailma Tervishoiuorganisatsioon riigi ravimipoliitika koostamist ning elluviimist.

2 Riigi ravimipoliitika

Ravimipoliitika on raamistik ravimitega seotud teemade käsitlemiseks riigi tasandil. Ravimipoliitika sõnastab eesmärgid ning strateegilised arengusuunad nende saavutamiseks. Selle alusel töötab Vabariigi Valitsus välja ning rakendab ravimialaseid strateegiaid, mis käsitlevad ravimipoliitika eesmärkide saavutamise teid.

2.1 Ravimipoliitika eesmärk

Ravimipoliitika eesmärk on tagada

- põhiravimite kättesaadavus
- ravimite kvaliteet, ohutus ja tõhusus
- ravimite mõistlik kasutamine

---

¹ Põhiravimid katavad elanikkonna enamiku ravivajadused. Põhiravimid peavad olema alati elanikele piisavas koguses, sobivas ravimvormis ning jõukohase hinnaga kättesaadavad. Põhiravimite valiku aluseks on levinud haiguste ravis kasutatavate ravimite toime ja hinna suhe.

2.2 Partnerid

Ravimipoliitika mõjutab mitmete osapoolte tegevust ja heaolu. Osapoolte mõned eesmärgid on ühised, teised vastandlikud. Ravimipoliitika eduka elluviimise tagab tõhus koostöö elanikkonna (kui maksumaksjate ja patsientide), farmaatsia- ja arstiteadlaste, apteekrite, arstide, ravimitega tegelevate ettevõtjate, valitsusasutuste ja meedia vahel. Piiratud ressursid ning vastandlikud huvid eeldavad sallivust, kompromisse ja kokkuleppeid.

3 Ravimisektori² olukord

Eesti ravimisektori senine areng on olnud ebaühtlane. Mõnel suunal saavutatud suhteliselt kiire edu tähendust kahandab tõsiste probleemide püsimine teisel.

Ravimite kvaliteedi, ohutuse ja tõhususe kontroll on õigusaktides ettenähtud ulatuses rakendunud, toimub ravimite tootmise ja müügi riiklik järelevalve, kogutakse teavet ravimite kasutamise kohta, paljude haiguste põhiravimid on elanikkonnale riiklikult kompenseeritavad.

Peamised nõrkused ravimiala tänases korralduses on:

- **elanikkonna rahulolematuse**, mis tuleneb avaliku arutelu ning selgete poliitiliste otsuste puudumisest ravimite kättesaadavuse alal ning tunnetatud sotsiaalsest ebavõrdsusest. Elanikkonnal puudub kindlus, et ravimite alal tehtavad otsused kajastavad nende huve.
- **ravimite liberaalne hinnapoliitika ja kompenseerimise korraldus**, mis on võimaldanud ravimihindade tõusu ning toonud kaasa üle jõu käivad kohustused Eesti Haigekassale retseptiravimite osas ning käsimüügiravimite kättesaadavuse halvenemise elanikele. Hinnapoliitika osaks on ka jae- ning hulgemüügi juurdehindluse piirmäärad, mis täna ei soosi odavamate ravimite müüki
- **apteegivõrgu arengu reguleerimatus**, mis on kaasa toonud apteekide arvu kasvu suurtes linnades, maa-apteekide arvu ja ravimite geograafilise kättesaadavuse vähenemise, samuti apteekide omandivormiga seotud konfliktid ning küsitavate turundusstrateegiate kasutuselevõtu ravimite jaemüügil
- **kodumaise ravimitööstuse piiratud võimsus**, mis eristab Eestist paljudest teistest Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest ning põhjustab riigi sõltuvuse imporditavatest ravimitest
- **ravimite ebamõistlik kasutamine**, mille põhjuseks on tasakaalustatud ravimiteabe puudumine, reklaami surve ravimite väljakirjutajatele ning farmakoökonomika põhimõtete eiramine tervishoius ning tervishoiutöötajate ettevalmistuses. Ravimite ebaotstarbekale kasutamisele aitab kaasa piiratud monitoring ning ühtsete infosüsteemide puudumine.

² Käesolev dokument ei käsitle veterinaarravimitega seotud küsimusi. Ravimite kvaliteedi, ohutuse ja tõhususe alased põhimõtted laienevad ka veterinaarravimitele, veterinaarravimite ohutuse, mõistliku kasutamise ning kättesaadavuse alased suunad sõnastatakse eraldi dokumendis.

4 Strateegilised suunad

Ravimipoliitika eesmärkide saavutamise üldised teed valitakse **tõenduspõhisusest** lähtudes. Vabariigi Valitsus lähtub strateegiate ja tegevuskavade kujundamisel ning eesmärkide saavutamise meetodite valikul nende **vastavusest Eesti õiguskorrale, majanduse ja tervishoiu üldisele arengule**, pidades silmas inimeste vaba valiku ja konkurentsikeskkonna kaitsmise vajadust. Valitud teed kuuluvad avalikule arutelule enne nende rakendamist.

4.1 Põhiravimite kättesaadavuse parandamine

Patsientidele peab olema tagatud vajalike ravimite kättesaadavus, arvestades ravimi tõhusust, ohutust ja sobivust patsiendile. Võimalikud kättesaadavust mõjutavad tegurid on apteegi ja hulgimüügisüsteemi olemasolu, ravimi olemasolu apteegis, teabe olemasolu ravimi kohta, retseptinõue ja ravimi hind.

Ravimite kättesaadavus eeldab Eestimaad katva apteegivõrgu olemasolu ning maa-apteekide püsimist, samuti apteekide tunnustamist tervise- ja ravimiteabe pakkujana. Riik ja kohalikud omavalitsused toetavad vajadusel apteegiteenuse kättesaadavust hõredalt asustatud piirkondades, apteegivõrgu stabiilse toimimise tagamiseks töötatakse välja arengukava. Apteegi omandiküsimuse reguleerimisel lähtutakse teenus kvaliteedi tagamise vajadusest. Apteegis peab olema tagatud kõikide Eestis müügiluba omavate ravimite kättesaadavus ning patsiendi vajadustest lähtuv erialane nõuanne. Ravimite müük veebi vahendusel peab tagama tavaapteekidega võrdse apteegiteenuse kvaliteedi ning olema vaba reklaamist.

Hulgimüügisüsteem peab tagama kõikide Eestis müügiluba omavate ravimite kättesaadavuse apteegile. Hulgimüügisüsteem ning apteekide omanikud ei tohi mõjutada apteekri erialast tegevust kindla tootja ravimite müügi edendamise või soosimise teel.

Elanikele tuleb tagada piisava hulga ravimite kättesaadavus ilma retseptita, lähtudes ravimi näidustuseks oleva seisundi ise ära tundmise ja ravimise võimalikkusest ning ravimi ohutusest.

Käsimüügiravimite hinna mõjutamiseks kasutatakse juurdehindluse reguleerimist hulgi- ja jaemüügi tasandil. Vajadusel rakendatakse patsientide ostujõule vastava hinnataseme hoidmiseks hinnakokkuleppeid enamkasutatavate ravimite osas.

Retseptiravimite kättesaadavuse tagamisel kasutatakse hindade piiramist hinnakokkulepete sõlmimise ja piirhindade kehtestamise teel. Sama toimega ravimite olemasolul tagatakse patsientidele odavaima tõhusa ravi kättesaadavus, tagades vahendid innovaatiliste ravimite rahalise kättesaadavuse parandamisele. Ravimi hinna kompenseerimise üle otsustamisel on aluseks tervishoiu prioriteedid, humaansed kaalutlused ning kulutõhusus. Ravimite rahalise kättesaadavuse tagamisel on oluline kõikide osapoolte arusaamine ravi kulu, loodetava kasu ning võimaliku ohu suhetest. Uute ravimite hinna kompenseerimisel peetakse silmas ravimi lisaväärtuse ja lisakulu suhet.

Riik toetab kodumaiste ravimitootjate tegevust oskusteabe andmisega riigiasutuste pädevuse piires, kuivõrd see võimaldab tuua turule mõistliku hinnaga ravimeid.

Nende eesmärkide saavutamine eeldab eelkõige valitsusasutuste tegevust reeglite kehtestamisel, samuti riigi osalust ravimikulude osalisel hüvitamisel läbi Eesti Haigekassa. Samavõrra oluline on kodanike kaasamine otsustesse ning ettevõtjate konstruktiivne koostöö.

4.2 Ravimite kvaliteet, ohutus ja tõhusus

Riigis kasutatavad ravimid peavad olema kvaliteetsed ja eesmärgipärasel kasutamisel ohutud ning tõhusad. Ravimite kvaliteeti, ohutust ja tõhusust mõjutavad ravimite koostis ning tootmine, samuti teabe olemasolu ravimite toimete ja kõrvaltoimete kohta. Ravimitele kehtestatud nõuded ei välista ravimite ebasoovitavaid toimeid, ent tagavad teabe olemasolu ravimi ohu-kasu suhte kohta ning minimeerivad ravimi kvaliteedi puudulikkusest tingitud riske.

Ravimite kvaliteedile, ohutusele ja tõhususele esitatavad nõuded peavad olema teaduslikult põhjendatud ja üheselt mõistetavad. Nõuded tagavad, et ravimite arendus, tootmine, jaotamine ja väljastamine kindlustab ravimitarbija ohutuse ja ravimi toime, samuti hõlmavad reeglid kiire ja kohase probleemikäsitluse ravimi tootmisel või jaotamisel ilmnevate vigade või uute ohutusandmete puhul. Eestis toodetud ravimite kvaliteedi eest vastutab tootja, ent rahvusvahelises kontekstis on selle garantiiks riikliku järelevalve tõhus süsteem.

Ravimite kvaliteedi, ohutuse ja tõhususe esmane hindamine toimub ravimi müügiloa andmise eel. Ravimi omaduste põhjalik hindamine peab olema tasakaalus vajadusega tagada ravimi kiire kättesaadavus patsientidele.

Ravimi tõhususe ja ohutuse alane teave peab vastavalt kaasaegse arstiteaduse seisukohtadele põhinema teadusuuringutel ning riik peab tagama selle hoolika hindamise. Ravimi omaduste alane teave, mida antakse arstidele ja patsientidele, peab täpselt vastama läbiviidud teadusuuringute tulemustele, kuna see on aluseks arstlikele otsustele ravimi kasutamisel. Riik ja ravimi tootja peavad tagama selle teabe kättesaadavuse eesti keeles nii patsientidele arusaadavas vormis kui ka arstidele ja apteekritele vajaliku põhjalikkusega.

Ravimi müügiloa puudumine Eestis ei ole takistuseks selle kasutamisele meditsiinilise vajaduse korral arstliku otsuse alusel. Selleks peab olema süsteem, mis tagab ühelt poolt vajaliku ravimi jõudmise patsiendini võimalikult lihtsalt, ent teisalt ravimi tootja ja arsti vastutuse ning patsiendi ohutuse.

Ravimi ohutuse alast teavet lisandub ravimi kasutamise käigus pidevalt. Sellise teabe olemasolu on ülioluline ravimi koha määramisel arstlikus praktikas ning selle kogumine eeldab rahvusvahelist koostööd. Eesti arste ja apteekreid tuleb motiveerida selles töös

osalema ning riik peab tagama vastava teabe kogumise ning edastamise Maailma Tervishoiuorganisatsioonile, mis vastukaaluks varustab riiki ajakohase süsteemse teabega ravimite ohutuse kohta. Ka patsientide teadlikkuse tõstmine ravimitega seotud ohtude osas parandab teabekogumise tulemusi.

Ravimitele esitatavad nõuded peavad olema võimalikult lähedased rahvusvahelistele ning teiste riikide sarnastele nõuetele, et vältida kitsendusi ning asjatut ressursikulu ravimite Eesti turule lubamisel. Rahvusvahelist koostööd tuleb edendada ravimile müügiloa andmise kiirendamiseks ja lihtsustamiseks, tagades seejuures ravimi omaduste vastavuse Eestis tunnustatud nõuetele.

Ravimite võltsimine ja ravimite salakaubandus on rahva tervist ohustavad tegevused ning elanikkonna kaitseks kasutatakse kõiki võimalikke meetmeid nende piiramiseks.

Ravimite kvaliteedi, ohutuse ja tõhususe nõuded ja nende rakendamine on eelkõige riigi ülesanne, mida täidetakse Ravimiameti kaudu. Nõuete täitmine ning nõuetele vastavate ravimite kiire turulepääs eeldab ka ravimi tootja head tahet ning koostööd. Paljud küsimused on otstarbekas lahendada töökoormust ning vastust riigi ja ravimitootja vahel jagades.

Ravimite ohutuse alase teabe kogumise edukus oleneb Ravimiameti koostööst arstide ning apteekritega ning patsientide teadlikkusest, samuti koostööst ravimi tootjaga.

Ravimite võltsimise ja salakaubanduse piiramine eeldab Eesti sisest ning rahvusvahelist koostööd ravimitootjate, politsei- ning tolliameti vahel.

4.3 Ravimite mõistlik kasutamine

Tõenduspõhise meditsiini üheks aluseks on põhimõte, et mistahes raviviisi kasutamiseks peab olema piisavalt ajakohast teavet raviviisi tõhususe ja ohtude kohta ehk ohu-kasu suhe peab olema teaduslikult kindlaks määratud. Ravimite mõistlik kasutamine nõuab selle teabe integreerimist majanduslike kaalutlustega. Sellise käsitluse rakendamiseks peab vastav usaldusväärne teave olema vajalikul hetkel kättesaadav ja otsuse vastuvõtja pädev ning motiveeritud seda kasutama.

Ravimi kasutamine peab olema hoolikalt läbimõeldud. Nii käsimüügi- kui retseptiravimite kasutamise eel tuleb kaaluda teisi võimalikke raviviise ning ravimi kasutamist alustada üksnes sobivamate raviviiside puududes.

Ravimi valik peab tagama sobivaima ravimi kasutamise, arvestades ravi eesmärki, patsiendi seisundit, ravi toimet ja võimalikke ohte, annust, ravi kestust ja hinda.

Ravimi valik peab tagama ravi ohutuse – ravimi väärkasutus, sh liig- ja alakasutus, peab olema välistatud.

Ravimi kasutamine peab olema tõhus. Selle mõõdupuuks on ravi tulemusena saavutatud tegelik muutus patsiendi tervises.

Nende eesmärkide saavutamiseks peab nii ravimikasutajatele kui arstidele ja apteekritele olema tagatud kergesti kättesaadav, ajakohane, tasakaalustatud ja usaldusväärne teave ravimite, samuti ravimite mõistliku valiku põhimõtete kohta. Arstiteaduse ja farmaatsia õppejõud ning otsusetegijad peavad olema pädevad ravimivaliku meditsiinilistes ja majanduslikes küsimustes. Vastav õpe peab olema olulisel kohal arstide ja apteekrite ettevalmistuses ning täiendkoolituses, vältimaks arusaama, et majanduslike aspektide arvestamine ravimivalikul on arsti kohustustega vastuolus.

Peab olema tagatud tervishoiutöötajate koostöö (sh erialadevaheline) ravijuhiste ja muude konsensusdokumentide koostamisel ja ajakohastena hoidmisel, samuti selle tegevuse korraldamine ja rahastamine.

Ravimialane teave ning ravimi reklaam peavad olema igäihe jaoks selgesti eristavad. Ravimite reklaami reeglid peavad olema selged, rakendatud võrdselt kõikide asjaosaliste suhtes ning raviotsuste jõuline mõjutamine ravimi reklaami poolt välistatud.

Riik kogub ning analüüsib ravimikasutuse alast teavet, loob selleks vajalikud andmekogumise ja töötlemise süsteemid ning analüüside alusel suunab ravimikasutust õiguslikult ja koolituse kaudu.

Mõistliku ravimikasutuse tagamine on ravimipoliitika eesmärkidest keerulisim. See ei ole saavutatav range kontrolli ega sunniga. Edu on saavutatav üksnes eesmärgi ja alternatiivide põhjaliku tutvustamise ning sellele järgneva koostöö teel. Riiklikud otsused peavad olema arstlikult vastuvõetavad ning põhjendatud.

Nii ravijuhiste kui ravimireklaami puhul tuleb võimaluse piires rakendada vastavalt erialaorganisatsioonide ja ravimitootjate organisatsioonide eneseregulatsiooni, minimeerides riikliku sekkumise vajadust, ent tagades selle tõhususe vajaduse korral.

Mõistliku ravimikasutuse toetamisel on oluline osa ajakirjanduse tasakaalustatud ja asjatundlikul suhtumisel ravimiteemasse.

5 Osapoolte rollid ja eesmärkide ühteliitmine

Ravimipoliitika elluviimine on koostöö. Ühe osapoolte tegevus või tegevusetus toob kaasa muutused teiste edasiliikumises. Ka ravimipoliitika eesmärgid võivad üksteist mõjutada. Osapoolte tegevuste, suhete ning eesmärkide vastuolulisuse või sünergia ettenägemine suurendab edu saavutamise võimalusi.

5.1 Osapoolte rollid eesmärkide saavutamisel

5.1.1 Põhiravimite kättesaadavuse tagamine

Vabariigi valitsus, Sotsiaalministeerium ning kohalikud omavalitsused jälgivad ning suunavad apteegivõrgu arengut apteegiteenuse kättesaadavuse tagamiseks.

Sotsiaalministeerium, Eesti Haigekassa ning Raviamet rakendavad elektroonilise retsepti, mis vähendab arstivisiitide vajadust kroonilise ravi korral ning lihtsustab ravimi kättesaadavust patsiendile.

Vabariigi valitsus, Sotsiaalministeerium ning Eesti Haigekassa töötavad välja ravimite hinna kompenseerimise, ravimite hinnakokkulepete ning piirhindade rakendamise korralduse.

Apteekrite erialaorganisatsioonid nõustavad riigiasutusi apteegiala reguleerimisel ning tagavad apteegiteenuse kvaliteedi kutsestandardite järgimise ja koolituse teel.

Ravimitootjad tagavad neist sõltuvas osas vajalike ravimite olemasolu Eestis ning mõistliku hinnataseme.

Tervishoiutöötajad tagavad ravimite piisava väljakirjutamise ning vajadusel patsiendi suunamise ravimi väljakirjutamise õigust omava isiku juurde, samuti annavad nõu vajalike ravimite saamiseks, millel ei ole Eestis müügiluba.

5.1.2 Ravimite kvaliteet, ohutus ja tõhusus

Vabariigi valitsus ja sotsiaalministeerium tagavad läbi õigusloome ning rahastamise tõhusa ravimikontrollisüsteemi toimimise. Raviamet rakendab ravimite müügiloa eelset ning –järgset kontrolli ja kogub ning analüüsib ravimite ohutuse alast teavet.

Tervishoiutöötajad ning apteekrid registreerivad ravimite kõrvaltoimeid ning teatavad nendest Raviametile.

Ravimitootjad peavad kinni ravimite uurimise, tootmise ja müügiloa nõuetest.

5.1.3 Ravimite mõistlik kasutamine

Sotsiaalministeerium, Eesti Haigekassa ja Raviamet loovad andmekogumise ja analüüsi süsteemi, mis võimaldab ravimikasutust ning ravimite hindu jälgida ja iseloomustada ning suunavad ravimikasutust meditsiinilise põhjendatuse ning kulutõhususe suunas. Eesti Haigekassa toetab optimaalse ravimikasutuse saavutamiseks ravijuhiste väljatöötamist. Vabariigi valitsus toetab üldsuse ravimialase teadlikkuse tõstmise programme.

Riigi- ning teadusasutused avalikustavad ajakirjandusele suunatud ravimialast teavet, mis võimaldab ravimitega seotud teemasid käsitleda tasakaalustatult ning objektiivselt, lähtudes usaldusväärsetest allikatest ning koos eriala asjatundja kommentaariga.

Arstide erialaorganisatsioonid ja arstid arvestavad ravijuhiste koostamisel ning kliinilises praktikas ravimite kulutõhususega ning haiglasises ning haiglavälise ravimikasutuse seostega.

Apteekrid nõustavad patsiente käsimüügiravimite otstarbeka kasutamise osas ning on retseptiravimite osas nõuandjaks ravimi mõistlikul ja ohutul kasutamisel.

Vastavad organisatsioonid töötavad välja meditsiini eetilistest põhimõtetest lähtuvad kutsetegevuse reeglid nii arstidele, apteekritele kui ravimitootjatele.

Tarbijate ja patsientide organisatsioonid levitavad oma liikmetele ning üldsusele ravimite kasutamise alast üldist tasakaalustatud teavet eesmärgiga vähendada ravimite väärkasutamist ning teavitada ravimikasutajaid ravimite ohu-kasu suhtest ning ravimialase nõuande ning täpsema teabe saamise võimalustest.

Apteekrite, arstide ning õdede ettevalmistusega tegelevad õppeasutused pööravad õppekavades piisavat tähelepanu ravimite mõistliku valimise ning kasutamise õpetamisele. Arstide täiendkoolituses pööratakse tähelepanu farmakoökonomika aluste tutvustamisele.

Ravimitootjad annavad oma toodete kohta tõenduspõhist teavet ning järgivad ravimireklaami nõudeid.

Raviamet avalikustab kontrollitud teabe kõikide müügiiloaga ravimite toimete ja kõrvaltoimete kohta nii arstidele kui ravimikasutajatele vajalikus mahus ja vormis ning tagab ravimireklaami tõhusa järelevalve.

5.2 Eesmärkide seosed ja eesmärkide vastuolude ületamine

5.2.1 Põhiravimite kättesaadavuse tagamine ja ravimite kvaliteet, ohutus ja tõhusus

Ravimi müügi loa nõue põhjustab viivituse uue ravimi tarbijani jõudmisel. Viivituse minimeerimiseks peab riiklik ravimikontrolli süsteem olema suutlik ning selle tegevuse alused üheselt mõistetavad ning selgelt sätestatud. Samuti peab müügi loa andmisel olema tagatud tootjate võrdne kohtlemine.

Ravimite omaduste kontroll on vajalik tarbijate kaitseks ohtlike ning võltsitud ravimite eest, samuti tagab see ravimi eeldatavad tarbimisomadused eesmärgipärasel kasutamisel. Nõuetele mittevastavad ravimid on sageli odavamad, ent ohtlikud tarbijate tervisele (andmete puudumise tõttu toime kohta, toime puudumise, soovimatute toimete või otsese mürgisuse tõttu), samuti on neil kaudne mõju odavamate kvaliteetsete ravimite usaldusväärse vähendajana.

Tarbijatel on põhjendatud ootus, et müügi loa saanud ravimid, mille kvaliteet, ohutus ja tõhusus on kontrollitud, muudetakse kättesaadavaks ravimi hinna osalise kompenseerimise teel. Oluline on elanike teavitamine sellest, et kompenseerimisele kuuluvad parima tõhususe ja kulu suhtega ravimid, mitte kõik tõhusad ning kvaliteetsed ravimid - selle põhjuseks on vajadus anda abi võimalikult paljudele inimestele.

5.2.2 Põhiravimite kättesaadavuse tagamine ja ravimite mõistlik kasutamine

Ravimi kättesaadavuse tagamise õiged meetmed võivad suunata ravimikasutust soovitud suunas, vale otsus ravimi kompenseerimisel võib omada vastupidist toimet. Teabe puudumine ravialternatiivide kohta võib põhjustada vahendite raiskamist ravimitele, millel on olemas odavamad analoogid. Seetõttu on oluline ravimite hinna kompenseerimise otsuste juures kaaluda nende mõju ravimite kasutamisele ning vajadusel seada ennetavad piirangud või tagada tõhus kontroll.

5.2.3 Ravimite mõistlik kasutamine ja ravimite kvaliteet, ohutus ja tõhusus

Ravimite müügiloa aluseks on tõendus põhine teave ravimi toime ja kõrvaltoimete kohta. Tasakaalustatud kontrollitud teabe levitamine ravimi määrajatele ning ravimi kasutajatele loob võimaluse suurendada ravimikasutuse otstarbekust. Teabe puudumine ravimi omaduste kohta avaldab vastupidist mõju. Müügiloa andmisel kinnitatud ravimi omaduste kokkuvõte ning patsiendi teabeleht peab olema sihtrühmale kättesaadav.

6 Ravimipoliitika rakendamise oodatav mõju

Ravimipoliitika alusel väljatöötatud strateegiate rakendamise oodatav mõju avaldub peamiselt kolmes suunas.

6.1 Tervishoid

Ravimite kättesaadavus paraneb, kui on reguleeritud ravimite hinnapoliitika ning ravimikaubanduse juurdehindlus. Arstkonna teadlikkus majanduslike tegurite rollist ravimivalikus on suurenenud ning seda ei nähta kui arstliku vabaduse piiramist. Kooskõla haiglasises ja –välise ravimikasutuse vahel on paranenud. Tulemuseks on mõistlik ravimikasutus ning ressursside vabanemine uute innovaatiliste ravimite kasutuselevõtuks. Apteegiteenus on oluliseks tervise- ning ravimialase teabe levitamise teeks ning vastab kõikides apteekides ühtsetele erialastandarditele.

6.2 Elanike rahulolu ja teadlikkus

Elanikkonna teadlikkus ravimite alal suureneb, seda eelkõige ravimite ala- ja ülekasutamise ohtude, kompenseerimissüsteemi solidaarsuspõhimõtte, geneeriliste ja innovatiivsete ravimite rolli ning ravimialaste tarbijakaitsemeetmete põhjendatuse osas. Elanike rahulolu riiklike otsustega ravimite alal kasvab, kui avaliku arutelu tingimustes on tehtud vajalikud poliitilised valikud, mis tagavad võimalikult paljudele abivajajatele parima võimaliku ravi.

6.3 Majandus

Ravimitootjad tunnetavad oma rolli tervishoiusektoris ning riiklikku tähelepanu ja võrdset kohtlemist läbi ravimite teaduslikult põhjendatud müügiaprotseduuri, ravimialase teabe jagamise regulatsiooni ning ravimite hinna kompenseerimise selgesti sõnastatud põhimõtete. Õiguslik regulatsioon võimaldab innovaatiliste ja geneeriliste ravimite tootjate võrdselt edukat tegevust.

Ravimikaubanduse regulatsioon võimaldab edukat apteegiteenuse osutamist, tagab ravimite geograafilise kättesaadavuse ja ettevõtjate võrdse kohtlemise, ent väldib monopoolses seisundis ettevõtete teket ja piiramatut juurdehindlust ega soosi kallimate ravimite müüki.